

Dünya Sosyal Hizmet Günü 2026: Küresel Tanım, Etik İlkeler ve “Harambee” Teması Bağlamında Sosyal Hizmetin Dönüştürücü Rolü

Özet

Sosyal hizmet, insan hakları, sosyal adalet ve toplumsal dayanışma temelleri üzerine inşa edilmiş küresel bir meslek ve akademik disiplindir. 2014 yılında kabul edilen Küresel Sosyal Hizmet Tanımı ve 2018 yılında yayımlanan Küresel Sosyal Hizmet Etik İlkeleri, mesleğin normatif, epistemolojik ve etik çerçevesini belirleyen temel referans belgeleridir. 2026 yılı Dünya Sosyal Hizmet Günü teması olan “**Co-Building Hope and Harmony: A Harambee Call to Unite a Divided Society**” (Umudu ve Uyumunu Birlikte İnşa Etmek: Bölünmüş Bir Toplumunu Birleştirmek İçin Harambee Çağrısı), sosyal hizmet mesleğinin yalnızca bireysel yardım sunan bir alan olmadığını, aynı zamanda parçalanmış toplumlarda dayanışmayı, toplumsal bütünlüğü ve kolektif sorumluluğu yeniden inşa eden dönüştürücü bir güç olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmetin/sosyal çalışmanın küresel tanımı, etik ilkeleri ve 2026 teması birlikte ele alınarak, mesleğin günümüz dünyasındaki toplumsal rolü, karşılaştığı küresel krizler ve Türkiye özelinde çocuk koruma sistemi, sosyal inceleme raporu ve sosyal teşhis kavramlarına yönelik uygulamaları kısaca ele almak içindir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet, küresel tanım, etik ilkeler, Harambee, sosyal adalet, toplumsal dayanışma, sosyal teşhis, sosyal inceleme raporu, çocuk koruma.

Giriş

Dünya Sosyal Hizmet Günü'nün Anlamı ve Küresel Önemi

Her yıl Mart ayının üçüncü salı günü kutlanan Dünya Sosyal Hizmet Günü (World Social Work Day), sosyal hizmet mesleğinin insan hakları, sosyal adalet ve toplumsal dayanışma temelindeki rolünü görünür kılmayı amaçlayan küresel bir etkinliktir. Bu özel gün, yalnızca bir kutlama değil; aynı zamanda mesleğin etik değerlerinin, toplumsal sorumluluklarının ve insanlık onuruna katkısının yeniden hatırlatıldığı uluslararası bir platform niteliği taşımaktadır.

Sosyal hizmet, modern toplumlarda yoksulluk, eşitsizlik, sosyal dışlanma, ayrımcılık, göç, şiddet ve toplumsal çatışmalar gibi çok boyutlu sorunlarla mücadele eden bir meslektir.

Ancak sosyal hizmet, yalnızca sorunlara müdahale eden değil, aynı zamanda bu sorunların kaynağında yatan yapısal eşitsizlikleri dönüştürmeyi hedefleyen bir disiplindir.

Dünya Sosyal Hizmet Günü, her yıl belirlenen bir tema etrafında şekillenir. Bu temalar, mesleğin güncel küresel gelişmelerle bağlantısını kurar, sosyal hizmet uzmanlarının dünya çapında ortak bir dil ve vizyon etrafında birleşmesini sağlar. 2026 yılı için belirlenen tema, insanlığın karşı karşıya olduğu derin krizlere karşı sosyal hizmetin dönüştürücü gücünü yeniden tanımlamaktadır.

2014 Küresel Sosyal Hizmet Tanımı: Kapsam, Temel Unsurlar ve Felsefi Temeller

2014 yılında Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW) tarafından kabul edilen Küresel Sosyal Hizmet Tanımı, mesleğin çağdaş çerçevesini ortaya koyan en temel belgedir.

Tanım metni şöyledir:

“Sosyal hizmet, sosyal değişimi ve gelişmeyi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlenmesini ve özgürleşmesini teşvik eden uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal adalet, insan hakları, kolektif sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkeleri sosyal hizmetin merkezinde yer alır. Sosyal hizmet, insan ve toplumların iyilik halini yükseltmek için yerel ve yerli bilgi sistemleriyle desteklenen sosyal bilimler, beşerî bilimler ve özgün bilgi birikiminden yararlanır.”

Bu tanımda öne çıkan dört temel unsur bulunmaktadır:

Sosyal Değişim ve Gelişim

Sosyal hizmet/sosyal çalışma, yalnızca bireysel sorunlara müdahale eden bir meslek değildir. Aksine, yoksulluk, eşitsizlik, ayrımcılık, sosyal dışlanma gibi yapısal sorunlarla mücadele ederek toplumsal dönüşümü hedefler. Bu yönüyle sosyal hizmet, statükoyu koruyan değil, dönüştüren bir meslektir.

Güçlendirme ve Özgürleşme

Güçlendirme (empowerment) yaklaşımı, bireylerin ve toplulukların kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olmasını, karar alma mekanizmalarına katılmasını ve haklarının farkına varmasını hedefler. Sosyal hizmet, bağımlılık yaratan yardım ilişkileri değil, özgürleştirici ve dönüştürücü bir ilişki biçimi inşa eder.

Sosyal Bütünleşme

Toplumun tüm kesimlerinin, özellikle güçsüz ve korumasız grupların, toplumsal yaşama tam ve eşit katılımını sağlamak sosyal hizmetin temel amaçlarından biridir. Bu, yalnızca ekonomik entegrasyon değil, kültürel, sosyal ve siyasal katılımı da içerir.

İnsan Hakları ve Sosyal Adalet

2014 tanımı, sosyal hizmeti doğrudan Birleşmiş Milletler insan hakları sistemiyle ilişkilendirir. Sosyal hizmet uygulamaları, insan hakları ihlallerini önlemeyi, hak ihlaline uğrayanları korumayı ve hak temelli politikaların geliştirilmesini amaçlar.

Tanımın getirdiği en önemli yeniliklerden biri, sosyal hizmet bilgisinin yalnızca Batı merkezli akademik bilgiye dayanmadığını, aynı zamanda **yerel, bölgesel ve yerli bilgi sistemlerini** de kapsadığını vurgulamasıdır. Bu, mesleğin evrensellik iddiasını korurken, kültürel çeşitliliğe ve yerel bağlama duyarlı bir yaklaşım geliştirmesini sağlamaktadır.

2018 Küresel Sosyal Hizmet Etik İlkeleri: Değerler, Sorumluluklar ve Mesleki Duruş

2018 yılında IFSW tarafından yayımlanan Küresel Sosyal Hizmet Etik İlkeleri, mesleğin etik sorumluluklarını güncel toplumsal koşullar çerçevesinde yeniden tanımlamıştır. Bu belge, sosyal hizmet uzmanlarının karşılaştığı etik ikilemlerde rehberlik edecek evrensel ilkeleri ortaya koyar.

Belgede yer alan temel etik ilkeler şunlardır:

İnsan Onuruna Saygı

Her insan, doğuştan gelen ve devredilemez bir değere sahiptir. Sosyal hizmet uzmanları, bireylerin kültürel, dini, etnik, cinsel kimlik ve diğer tüm farklılıklarını tanır, saygı gösterir ve bu farklılıklar temelinde ayrımcılık yapılmasına karşı çıkar.

İnsan Haklarının Korunması

Sosyal hizmet, insan hakları temelli bir meslektir. Uzmanlar, bireylerin ve toplumların medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarını korumak, geliştirmek ve savunmakla yükümlüdür.

Sosyal Adaletin Savunulması

Sosyal adalet, yalnızca kaynakların adil dağılımı değil; aynı zamanda ayrımcılıkla mücadele, çeşitliliğe saygı, sosyal politikaların adil uygulanması ve yapısal eşitsizliklerin dönüştürülmesi anlamına gelir.

Kolektif Sorumluluk

Sosyal hizmet, bireysel sorumluluğun ötesinde toplumsal sorunlara karşı kolektif bir sorumluluk anlayışını benimser. Toplumsal sorunlar, ancak ortak çaba ve dayanışmayla çözülebilir.

Mesleki Bütünlük

Sosyal hizmet uzmanları, mesleki bilgi ve becerilerini etik ilkeler doğrultusunda kullanır, şeffaflık, dürüstlük ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı kalır.

2018 etik ilkeleri, özellikle **kolektif sorumluluk** ve **toplumsal dayanışma** kavramlarına yaptığı vurguyla, mesleğin yalnızca birey odaklı değil, aynı zamanda toplum odaklı bir perspektife sahip olduğunu göstermektedir.

2026 Dünya Sosyal Hizmet Günü Teması: "Harambee" Kavramı ve Küresel Bağlam

2026 yılı Dünya Sosyal Hizmet Günü teması, IFSW, IASSW ve Uluslararası Sosyal Refah Konseyi (ICSW) tarafından şu başlıkla belirlenmiştir:

"Co-Building Hope and Harmony: A Harambee Call to Unite a Divided Society"

(Umudu ve Uyumunu Birlikte İnşa Etmek: Bölünmüş Bir Toplumu Birleştirmek İçin Harambee Çağrısı)

Harambee'nin Kökeni ve Anlamı

"Harambee" kavramı, Doğu Afrika'da yaygın olarak kullanılan Svahili dilinden gelmektedir. Kelime anlamı **"hep birlikte çekmek"**, **"birlikte hareket etmek"**, **"kolektif dayanışma içinde çalışmak"** tır. Kenya başta olmak üzere bölge ülkelerinde, toplulukların ortak sorunlarını çözmek için bir araya gelmesini, kaynaklarını paylaşmasını ve birlikte başarmasını ifade eder.

Harambee, yalnızca bir yardımlaşma biçimi değil; aynı zamanda bir **toplumsal örgütlenme felsefesidir**. Bu felsefe, bireysel çözümlerin yetersiz kaldığı sorunlar karşısında kolektif aklın, kolektif emeğin ve kolektif sorumluluğun önemini vurgular.

Temanın Üç Temel İlkesi

Tema, doğrudan sosyal hizmetin temel değerleriyle örtüşen üç ilkeyi merkeze alır:

a) Toplumsal Dayanışma

Sosyal hizmet, bireyleri yalnız bırakmayan, toplum içinde dayanışmayı güçlendiren bir meslektir. Harambee yaklaşımı, komşuluk ilişkilerinden topluluk temelli örgütlenmelere kadar her düzeyde dayanışmayı teşvik eder.

b) Kolektif Sorumluluk

Toplumsal sorunlar, bireysel çabalarla değil, ancak kolektif sorumluluk anlayışıyla

çözülebilir. Yoksulluk, ayrımcılık, şiddet gibi sorunlar, yalnızca mağdurların değil, tüm toplumun sorunudur.

c) Toplumsal Bütünleşme

Sosyal hizmet, toplumda ortaya çıkan sosyal bölünmelerin, kutuplaşmanın ve eşitsizliklerin giderilmesine katkı sağlar. Harambee, farklı gruplar arasında köprüler kurmayı, diyalogu güçlendirmeyi ve ortak yaşam kültürünü yeniden inşa etmeyi hedefler.

Temanın Ortaya Çıktığı Küresel Krizler

2026 teması, dünyada giderek derinleşen bazı küresel krizlere doğrudan bir yanıt niteliği taşımaktadır:

- Artan küresel eşitsizlikler:** Gelir dağılımındaki uçurum, fırsat eşitsizliği ve servet yoğunlaşması toplumları derinden bölmektedir.
- Zorunlu göç ve mültecilik:** Savaşlar, çatışmalar, iklim krizi ve ekonomik yıkım nedeniyle milyonlarca insan yerinden edilmekte, sınırların ötesinde güvenlik arayışına girmektedir.
- Toplumsal kutuplaşma:** Etnik, dini, kültürel, siyasal ayrışmalar toplumsal barışı tehdit etmekte, nefret söylemi ve ayrımcılık yaygınlaşmaktadır.
- İklim krizi:** Çevresel yıkım, doğal afetler, kuraklık, gıda güvensizliği, özellikle yoksul toplulukları orantısız biçimde etkilemektedir.
- Sosyal güvenlik sistemlerinin zayıflaması:** Küresel ekonomik krizler, kemer sıkma politikaları ve neoliberal dönüşüm, sosyal devlet anlayışını aşındırmakta, korunmasız grupları daha da kırılgan hale getirmektedir.

Bu krizler karşısında sosyal hizmet, yalnızca bireysel yardım sunan değil, aynı zamanda **toplumsal bağları yeniden kuran, dayanışmayı örgütleyen ve sistemleri dönüştüren** bir meslek olarak öne çıkmaktadır.

Sosyal Hizmetin Müdahale Düzeyleri: Mikro, Mezzo, Makro Bütünlüğü

2014 küresel tanımı, sosyal hizmetin üç düzeyde müdahale ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bütünsel yaklaşım, mesleğin toplumsal sorunlara sistem düzeyinde müdahale etmesini mümkün kılar.

Müdahale Düzeyi	Kapsam	Örnek Uygulamalar
Mikro düzey	Birey ve aile	Danışmanlık, vaka yönetimi, krize müdahale, bireysel destek
Mezzo düzey	Gruplar, topluluklar, kurumlar	Grup çalışmaları, topluluk örgütlenmesi, mahalle temelli projeler
Makro düzey	Sosyal politika, toplumsal yapı	Politika analizi, savunuculuk, yasa değişikliği çalışmaları

Bu üç düzey birbirinden ayrı değil, birbiriyle sürekli etkileşim halindedir. Örneğin, bir çocuğun korunmasına yönelik mikro düzeydeki müdahale (bireysel danışmanlık, aile desteği), aynı zamanda mezzo düzeyde okul ve mahalle bağlantılı çalışmaları, makro düzeyde ise çocuk koruma politikalarının iyileştirilmesini gerektirebilir.

Temanın Günümüz Dünyası Açısından Önemi

2026 teması, aşağıdaki küresel gelişmeler ışığında özel bir anlam taşımaktadır:

Küresel Eşitsizlikler

Dünya nüfusunun en zengin %1'i, küresel servetin neredeyse yarısına sahiptir. Bu uçurum, sosyal hizmetin sosyal adalet misyonunu daha da önemli hale getirmektedir.

Zorunlu Göç ve Mültecilik

2025 itibarıyla dünya genelinde 100 milyondan fazla insan zorla yerinden edilmiştir. Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler, sosyal dışlanma, ayrımcılık ve temel haklara erişimde ciddi engellerle karşılaşmaktadır.

Toplumsal Kutuplaşma

Dijitalleşme ve sosyal medya, toplumsal kutuplaşmayı derinleştiren yankı odaları yaratmaktadır. Farklı gruplar arasındaki diyalog zayıflamakta, önyargılar pekişmektedir.

İklim Krizi

İklim krizi, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda derin sosyal sonuçları olan bir krizdir. En yoksul ve en kırılgan topluluklar, iklim krizinin etkilerini en ağır biçimde hissetmektedir.

Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Zayıflaması

Küresel ekonomik krizler ve neoliberal politikalar, sosyal güvenlik ağlarını zayıflatmakta, korunmasız grupları güvencesiz bırakmaktadır.

Tüm bu gelişmeler, sosyal hizmetin “birlikte başarma” (Harambee) çağrısını daha da anlamlı kılmaktadır.

Harambee Yaklaşımı ve Sosyal Hizmet Etiği: 2018 İlkeleriyle İlişkisi

Harambee yaklaşımı, 2018 Küresel Sosyal Hizmet Etik İlkeleri'nde vurgulanan **kolektif sorumluluk** ve **toplumsal dayanışma** ilkeleriyle doğrudan örtüşmektedir.

2018 Etik İlkesi	Harambee ile İlişkisi
İnsan onuruna saygı	Her bireyin toplumsal yaşama eşit katılımını sağlamak
İnsan haklarının korunması	Hak ihlallerine karşı kolektif mücadele
Sosyal adalet	Eşitsizlikleri birlikte dönüştürmek
Kolektif sorumluluk	Toplumsal sorunların ortak çözümü
Mesleki bütünlük	Dayanışma içinde etik duruş sergilemek

Harambee yaklaşımı, sosyal hizmet etiğini yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde de konumlandırır. Bu yaklaşıma göre sosyal hizmet uzmanları:

- Toplumsal dayanışmayı güçlendiren
- Toplulukları örgütleyen
- Sosyal hakları savunan
- Demokratik katılımı destekleyen
- Sosyal politikaları dönüştüren

aktörler olarak görülmelidir.

Türkiye Bağlamında 2026 Temasının Anlamı

Türkiye'de sosyal hizmet mesleği, özellikle şu alanlarda önemli bir rol oynamaktadır:

8.1. Çocuk Koruma Sistemi

Türkiye'de korunmaya ihtiyacı olan çocuklar, çocuk adalet sistemi içinde yer alan çocuklar, ihmal ve istismar mağduru çocuklar sosyal hizmetin temel çalışma alanlarıdır.

Göç ve Mülteci Politikaları

Türkiye, dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumundadır. Mültecilerin sosyal uyumu, temel hizmetlere erişimi ve hak temelli korunması sosyal hizmet açısından kritik öneme sahiptir.

Sosyal Yardım Sistemi

Türkiye'de sosyal yardımlar, yoksullukla mücadelede önemli bir araçtır. Ancak yardımların hak temelli bir yaklaşımla, insan onuruna uygun biçimde sunulması sosyal hizmet etiğinin gereğidir.

Toplumsal Kutuplaşma

Türkiye'de etnik, dini, kültürel ve siyasal ayrışmalar toplumsal barışı tehdit etmektedir. Harambee yaklaşımı, bu kutuplaşmayı aşmada sosyal hizmetin oynayabileceği rolü göstermektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

2014 Küresel Sosyal Hizmet Tanımı, 2018 Küresel Sosyal Hizmet Etik İlkeleri ve 2026 Dünya Sosyal Hizmet Günü teması "Harambee", sosyal hizmet mesleğinin çağdaş kimliğini ve toplumsal rolünü ortaya koyan bir bütünün parçalarıdır.

Bu üç belge ve tema birlikte değerlendirildiğinde, sosyal hizmet mesleğinin şu temel özellikleri öne çıkmaktadır:

1.İnsan hakları temelli bir meslektir. Tüm uygulamalarının merkezinde insan hakları ve insan onuru yer alır.

2.Sosyal adalet odaklıdır. Yalnızca bireysel sorunlarla değil, eşitsizlik üreten yapılarla da mücadele eder.

3.Güçlendirme ve özgürleşme hedeflidir. Bireyleri ve toplulukları bağımlı kılan değil, özgürleştiren bir ilişki biçimi kurar.

4.Kolektif sorumluluk anlayışına sahiptir. Toplumsal sorunların ancak ortak çaba ve dayanışmayla çözülebileceğini bilir.

5.Bütüncül müdahale yaklaşımı benimser. Mikro, mezo ve makro düzeyleri birbirinden ayırmadan, sistemik bir perspektifle çalışır.

6.Yerel bilgi ve kültürel çeşitliliğe saygılıdır. Evrensel ilkeleri korurken, yerel bağlamın özgüllüğünü dikkate alır.

2026 teması “Harambee”, tüm bu özellikleri “birlikte başarma” çağrısı etrafında birleştirmektedir. Bölünmüş toplumlarda umut ve uyumun yeniden inşası, ancak sosyal hizmetin kolektif dayanışma, toplumsal bütünleşme ve hak temelli yaklaşımıyla mümkün olabilir.

Türkiye özelinde, özellikle çocuk koruma sistemi ve sosyal inceleme raporu uygulamaları, Harambee felsefesinin hayata geçirilebileceği en önemli alanlardır. Çocuğun üstün yararının korunması, ancak sosyal hizmetin bilimsel bilgi, mesleki etik ve kolektif dayanışma temelindeki uygulamalarıyla güvence altına alınabilir.

Dünya Sosyal Hizmet Günü 2026'da haykırıyoruz:

Umudu tek başına kuramayız.

Bölünmüş toplumları ancak birlikte birleştirebiliriz.

Harambee ruhuyla, hep birlikte, kimseyi geride bırakmadan...

Sosyal hizmet için varız, insanlık için varız!

SHU Nihat Tarımeri 17.03.2026

Not: “IFSW Küresel Sosyal Hizmet Tanımı: Orijinal İngilizce Metin, Alman Yorumu ve Türkiye'deki Karşılığın Deęerlendirmesi” yazının birlikte ele alınması öerilmektedir. <https://www.cocukkorumaturkiye.com/ifsw-kuresel-sosyal-hizmet-sosyal-calisma-tanimi-orjinal-iligilizce-metinalman-yorumu-ve-turkiye-icin-degerlendirme/> Eriřim 17.03.2026